

Eindversl. der Comm. van Rapport. over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdst. II der Staatsbegroting voor 1902. (2)

nog op kerkelijk terrein, met name onder de vigueur of nawerking van het Gereformeerde kerkrecht, stand hield, maar die op politiek terrein als onprofijtelijk is prijsgegeven.

Wie bedenkt dat de Raad van Ministers elken Dinsdag en Vrijdag vergadert, zal kwalijk kunnen volhouden, dat het recht van de leden van den Raad te na wordt gekomen, nu alleen een verzoek van ten minste twee leden den voorzitter dwingen kan eene buitengewone vergadering tusschen Dinsdag en Vrijdag of tusschen Vrijdag en Dinsdag samen te roepen. Dat één in twee veranderd is, was slechts eene verbetering, die door den aard der zaak gevorderd werd. Er diende eenige waarborg te bestaan, dat de Ministers niet telkens, ook op het verlangen van één enkel lid, noodeloos uit den departementalen arbeid kunnen worden geroepen. Bovendien mag worden aangenomen, dat een Minister, die niet één collega vindt, die met hem eene buitengewone vergadering noodzakelijk acht, genoegzamen grond voor het voldoen aan zijn verlangen mist.

Dat raadpleging over de benoeming der secretarissen-generaal in art. 2 is opgenomen scheen noodzakelijk. Deze noodzakelijkheid zou niet bestaan hebben, wanneer elk optredend Minister zijn eigen secretaris-generaal kon kiezen. Dan toch zou hij alleen bij deze keuze overwegend belang hebben en zou ze geheel aan hem zijn over te laten. Maar dit is niet het geval. De secretaris-generaal blijft ook onder een opvolgend Minister en juist hierdoor verkrijgt deze benoeming eene beteekenis, die veel verder reikt dan de persoonlijke wensch van den Minister, die eene voordracht te doen heeft. De benoeming van een president der Nederlandsche Bank is weggelaten, omdat deze geschiedt niet *ex lege*, maar krachtens overeenkomst, en alzoo in de bepalingen dier overeenkomst de wijze van zijne benoeming geregeld behoort te worden gelijk zulks oorbaar en dienstig zal blijken.

De noodzakelijkheid tot wijziging van het reglement was gebleken uit de inconsequentie, die bestond tusschen reglement en praktijk ten aanzien van het voorzitterschap. Het reglement stelde als regel praesidium van alle Ministers bij toerbeurt, de praktijk was, dat het voorzitterschap permanent bleef. Dit gaf aanleiding, dat elke drie maanden de Minister die aan de beurt was, afstand van zijn praesidium deed, iets wat bij de vaste praktijk die ingang had gevonden, niet anders kon uitloopen dan op eene formaliteit, die innerlijke waarheid miste. Uit dien hoofde scheen het noodzakelijk aan deze innerlijk onwaar geworden regeling een einde te maken en reglement en praktijk met elkander in overeenstemming te brengen. Door de benoeming van den voorzitter voor bepaalden of onbepaalden tijd is tevens speelruimte gelaten voor eene nadere ontwikkeling der praktijk, indien het later gewenscht bleek wisseling van het voorzitterschap te doen plaats hebben.

Voor het overige was de leidende gedachte om, nu toch tot eene herziening werd overgegaan, te gelijker tijd eenige gewenschte verbeteringen aan te brengen. Dit laatste slaat met name op art. 3. Meer en meer kwam het voor dat allerlei adressanten in den Raad van Ministers een college gingen zien dat boven de afzonderlijke Ministers stond, en zich dienvolgens tot den voorzitter wendden in aangelegenheden, die in geen enkel verband stonden met het door hem zelven beheerde Departement. Dit kwaad kon ongemerkt geleid hebben tot de opvatting, alsof wij ook hier te lande een *President du Conseil* hadden, die een soort algemeen bewind voerde; en overmits het gewenscht scheen het insluipen van zulk een denkbeeld van meet af te keeren, werd aan het Hoofd van den Staat voorgesteld, nadrukkelijk zulk eene opvatting af te snijden.

§ 7. Het al of niet verleenen van Koninklijke goedkeuring aan verenigingen, die onder militairen of beambten worden opgericht, beheerscht, gelijk van zelf spreekt, noch haar oprichting, noch haar voortbestaan, maar uitsluitend haar bekwaamheid om in rechte op te treden en burgerlijke rechtshandelingen te verrichten, iets wat voor zulke verenigingen, die bijna geen bezittingen hebben, uiteraard geen onmisbaar vereischte is. Het recht tot het stichten van zulke verenigingen is op zichzelf in de Grondwet aan alle burgers, en dus ook aan hen die onder de wapenen of in dienst van den Staat zijn, nader onder gebondenheid aan de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32), gewaarborgd.

§ 8. Ook aan het tegenwoordig Kabinet is alle streven vreemd, om systematisch hetzij in het algemeen onzen invloed, hetzij in engeren zin ons „feitelijk gezag” in den Indischen Archipel uit te breiden. Hoeveel hiervoor onder den drang van het wereldvraagstuk der koloniale politiek missehien ook te zeggen vele, het Kabinet is overtuigd dat zulks onze financieele kracht zou te boven gaan, en uit politiek oogpunt tot hoogst bedenkelijke gevolgen zou kunnen leiden. Uit dien hoofde acht het, dat Nederland zich van al wat zweemt naar wat men thans looft of brandmerkt als imperialistische koloniale politiek heeft te onthouden.

Dit neemt intusschen niet weg, dat men soms de *laissez aller*-politiek wel moet laten varen, als de verplichtingen tegenover naburige koloniale Mogendheden, de vestiging van land- en mijnbouwondernemingen bij gemis aan genoegzame rechtszekerheid, onrustige toestanden op de grens van ons koloniaal bezit, of ook alle humaniteit beledigende toestanden ons als koloniale mogendheid noodzaken, ons te kwijten van wat naar internationale opvatting voor onze rekening ligt. Verzuim ten deze zou ons allicht blootstellen aan het gevaar, dat andere Mogendheden zich geroepen gevoelden, om onze taak in dit opzicht over te nemen. Men kan nu eenmaal een koloniaal gezag, als wij in den Indischen Archipel uitoefenen, niet afscheiden van de veelzijdige verantwoordelijkheid, die zulk een gezag met zich brengt. Iets wat intusschen niet wegneemt dat ook naar het oordeel van dit Kabinet hierbij steeds met groote voorzichtigheid moet worden te werk gegaan; dat wat niet strikt noodzakelijk is, moet gelaten worden; en dat ook waar tijdelijk een inlandsch bestuur tot de orde moet worden geroepen, steeds behoort overwogen te worden, of het niet op geschikte wijze door een ander, maar dan voor zijn taak berekend, inlandsch bestuur kan vervangen worden.

De Minister van Financiën,

HARTE VAN TECKLENBURG.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten

Aldus vastgesteld 24 Januari 1902.

GLEICHMAN.

VAN WELDEREN RENGERS.

SASSEN.

RUTGERS VAN ROZENBURG.

RAHUSEN.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk II der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1902. (2)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

In antwoord op het aangeteekende in het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet tot vaststelling van het IIde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1902 kan het volgende worden medegedeeld.

§ 1. Bij de samenstelling van de wetsvoordracht tot wettelijke regeling omtrent de gelijktijdige waarneming van het lidmaatschap der Staten-Generaal met ambten of bedieningen, zal de in het Verslag te kennen gegeven wensch worden overwogen.

§ 2. Met genoegen vernam de ondergeteekende de betuiging

van algemeene instemming met hetgeen door hem in de Tweede Kamer is medegedeeld omtrent het verleenen aan leden der Volksvertegenwoordiging van vrijdom van vracht op de spoorwegen alsook de verklaring, dat zijne ongeneigdheid om een doorgaand recht van bezoek van Rijksgebouwen en instellingen aan de Volksvertegenwoordigers te verschaffen, bijna algemeene toejuiching mocht verwerven.

De Minister van Financiën,
HARTE VAN TECKLENBURG.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 25 Januari 1902.

GLEICHMAN.
VAN WELDEREN RENGERS.
SASSEN.
RUTGERS VAN ROZENBURG.
RAHUSEN.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk III der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1902.
(2)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. *Nederlandsche ambulance.* De ondergeteekende meent ten opzichte van deze zaak in herinnering te moeten brengen dat hetgeen met de tweede Nederlandsche ambulance is voorgevallen, ongeveer een jaar vóór zijn optreden heeft plaats gehad, en dat hij zelf te dien aanzien niets anders heeft kunnen doen, dan de reeds door zijn ambtsvoorganger ingestelde pogingen, om de invrijheidstelling der gevangen gehouden leden van de ambulance van de Britsche Regeering te verkrijgen, voort te zetten.

Naar aanleiding van de in het Voorloopig Verslag gestelde vragen veroorlooft zich de ondergeteekende op te merken, dat het instellen van een zelfstandig Nederlandsch onderzoek niet mogelijk zoude zijn geweest en daarom dan ook niet plaats heeft gehad, om welke reden daaromtrent ook geene stukken kunnen worden overgelegd. Wel is, gelijk trouwens van zelf sprak, in eene aangelegenheid niet alleen gewichtig voor Nederland, maar ook van groot algemeen en internationaal belang, met het oog op de in de toekomst door de Roode kruisverenigingen van neutrale mogendheden te verleenen hulp aan de slachtoffers van den oorlog, met de uiterste zorg de geheele quaestie onderzocht en daarbij ook te rade gegaan met de zienswijze van de meest gezaghebbende deskundigen.

Alle mededeelingen, die aan den ambtsvoorganger van den ondergeteekende van Nederlandsche zijde ten dienste werden gesteld, alle verweermiddelen, die de belanghebbenden konden leveren zijn nauwgezet overwogen en getoetst aan de omstandige op beëdigde verklaringen van officieren gegronde berichten der Britsche Regeering, terwijl aan deze alles is medegedeeld wat tot opheldering en juiste beoordeeling der zaak kon bijdragen.

Nog nooit heeft in eenigen oorlog eene Roode kruis ambulance uit den vreemde, ter beschikking gesteld van het legergezag eener oorlogvoerende partij, eene zoo belangrijke plaats ingenomen bij de verpleging van zieken en gewonden, ook vaak op het slagveld zelf en in door de wederpartij geoccupeerd gebied. Een en ander verplichtte de leden der ambulances tot het nauwgezet in acht nemen van de meest correcte houding en met leedwezen moet erkend worden dat de ambulance van dr. KOSTER

daarin te kort geschoten is. Het medenemen toch van brieven, door dr. KOSTER zelf erkend, is, afgescheiden van den inhoud daarvan, moeilijk verdedigbaar. Al had dr. KOSTER zich van den inhoud van alle medegenomen brieven vergewist en dien oogen-schijnlijk onschuldig bevonden, zoo kon hij niet weten of niet daardoor, hetzij ten gevolge van vooraf tusschen de afzenders en de geadresseerden gemaakte afspraken, of alleen reeds in verband met feitelijke omstandigheden, nuttige, wellicht belangrijke inlichtingen de Boerenliniën zouden bereiken.

§ 2. *China.* Het aandeel van Nederland in de schadevergoeding welke China aan de Mogendheden zal uitkeeren, is vastgesteld op Haikuan Taels 800 000, hetgeen gerekend tegen den koers van 1 Haikuan Tael = f 1.796, eene som vertegenwoordigt van f 1 436 800.

§ 3. *Handel in meisjes.* Eene uitnoodiging tot het deelnemen aan eene te Parijs te houden conferentie in zake het tegengaan van den zoogenaamden handel in blanke slavinnen, heeft de Regeering tot dusver nog niet bereikt.

§ 4. *Aanvaringen op zee.* De ondergeteekende erkent volkomen, dat de uitlegging der Lord CAMPBELL's Act door de Britsche Magistratuur van groot belang is, niet het minst voor de Nederlandsche visscherij op de Noordzee, en het was hem daarom zeer aangenaam aan een geacht lid der Eerste Kamer mededeeling te kunnen doen van een o. a. in de *Times* van 21 Julijl. uitvoerig weergegeven vonnis der King's Bench, waarin de vroegere jurisprudentie is verworpen.

§ 5. *Veeinvoer in Duitschland.* De ondergeteekende is volkomen doordrongen van het belang der wederopenstelling van Duitschland voor den invoer van Nederlandsch vee, en zal niets verzuimen wat die heropening kan bevorderen. Inmiddels behoeft niet te worden aangenomen, dat eene andere reden dan zorg voor den eigen veestapel de Deutsche Regeering thans nog weêrhoudt tot wederopenstelling der grenzen te besluiten. Wering van vee uit landen, waar nog mond- en klauwzeer voorkomt, behoort ook elders tot de maatregelen die tot bestrijding dier ziekte noodig worden geacht.

Waarom er aan getwijfeld wordt of onze diplomatie de handelsbelangen ook te veel aan de consuls zou overlaten, is in dit geval te minder duidelijk, omdat stappen bij de Deutsche Regeering om wedertoelating van ons vee te verkrijgen, uitsluitend door den gezant te Berlijn gedaan kunnen worden. Met gerustheid kan overigens verzekerd worden, dat deze ook in dat opzicht alles verricht wat in zijn vermogen is om de Nederlandsche belangen te bevorderen.

§ 6. *Zuivelconsulent.* De ondergeteekende is vooralsnog van meening, dat de aanstelling van een zuivelconsulent te Londen niet op den weg der Regeering ligt, omdat wij daar ter plaatse reeds een gezant en een consul-generaal bezitten, tot wier taak bepaaldelijk ook behoort de zorg voor onze handels-nijverheids- en landbouwbelangen. Schijnt de uitbreiding van dat personeel met een zuivelconsulent dus onnoodig voor zoover bedoelde belangen officieelen steun behoeven, zoo zou zij aan den anderen kant niet voldoende gemotiveerd zijn te achten voor zoover de consulent tot taak zoude hebben rechtstreeksche bevordering van den verkoop onzer zuivelproducten. Het aanstellen van agenten met dat doel ligt toch uit den aard der zaak meer op den weg van, en is ook het best toevertrouwd aan de belanghebbenden zelve, zooals ook bij elken anderen tak van nijverheid geschiedt.

Intusschen is aan Gedeputeerde Staten van Friesland te kennen gegeven, dat de zuivelconsulent, die vanwege die Provincie te Londen geplaatst zal worden, op den grootst mogelijken steun van den gezant en den consul-generaal voornoemd zal kunnen rekenen.

IIde AFDEELING.

Art. 7. *Wet van 25 Juli 1871 (Staatsblad n°. 91), na herhaalde herziening in haar geheel geplaatst in Staatsblad 138 van 1887.* De